

# TAAALINTENSIVERENDE MIDDELEN IN ONLINE DISCUSSIES MET MANNEN EN VROUWEN

LANGUAGE INTENSIVE TOOLS IN ONLINE  
DISCUSSIONS WITH MEN AND WOMEN

*Naam student*      *Jara Berends*  
*Naam cursus*      *BA-Scriptie*  
*Aantal woorden*    *6234*



**Radboud  
Universiteit**

# Voorwoord

Voor u ligt de scriptie naar taalintensiverende middelen in online discussies met mannen en vrouwen, waarbij onderzoek is gedaan naar het gebruik van taalintensiverende middelen op mannelijke en vrouwelijke opiniemakers op internetfora. Deze bachelorscriptie is geschreven als onderdeel van de premaster Communicatie en Informatiewetenschappen aan de Radboud Universiteit te Nijmegen.

Samen met begeleider dr. H. Giesbers en tien andere studenten uit de bachelorkring is een onderzoeksvraag tot stand gekomen omtrent dit onderwerp. Samen met deze studenten uit de bachelorkring is vervolgens hard gewerkt om een corpus tot stand te brengen en het corpusmateriaal te coderen, waardoor de door ons opgestelde onderzoeksvraag beantwoord kon worden.

Graag wil ik begeleider Herman Giesbers bedanken voor zijn betrokkenheid en zijn kritische feedback bij dit onderzoek. Daarnaast wil ik mijn medestudenten uit de bachelorkring bedanken voor de fijne steun en samenwerking. Met name Matthijs Rouw, één van de studenten uit de bachelorkring, wil ik bedanken voor zijn goede inzet en voor het verdiepen in de voor ons nog vrij lastige, statistische materie. Als laatst wil ik dr. J.M.A. Hornikx bedanken voor het meedenken met de opzet van dit onderzoek en voor zijn feedback.

Veel plezier bij het lezen van deze scriptie!

Jara Berends

Nijmegen, 7 juni 2019

## Samenvatting

Steeds vaker wordt geklaagd over de toon van het publieke debat en dan met name op internetfora. Veel reacties onder artikelen zijn erg naar en door sommigen wordt beweerd dat deze nare reacties voornamelijk voorkomen op artikelen van vrouwelijke opiniemakers. Echter, het is niet bekend in hoeverre dit van toepassing is; er is onvoldoende inzicht in hoeverre vrouwelijke opiniemakers in online discussies anders worden bejegend ten opzichte van mannelijke opiniemakers. Dit wordt in deze studie onderzocht aan de hand van het sentiment van reacties en het aantal en het soort intensiveringen in reacties. Intensiveringen worden in deze studie gezien als een manier waarop standpunten of evaluatieve uitspraken worden geformuleerd waardoor een tekst als krachtiger wordt beschouwd.

De onderzoeksvraag die bij deze studie hoort, luidt: “Wat is het verschil in onlinereacties op een standpunt van een man en vrouw uitgedrukt in sentiment en taalintensiverende middelen?” Het doel van deze studie is om te achterhalen óf er een verschil bestaat tussen onlinereacties op mannelijke en vrouwelijke opiniemakers en waar dit mogelijke verschil in zit.

Om dit mogelijke verschil te achterhalen, is een corpusstudie verricht waarbij 10 studenten een corpus hebben verzameld bestaande uit 300 reacties op onlineartikelen van mannelijke en vrouwelijke opiniemakers. Vervolgens zijn deze reacties gecodeerd aan de hand van het codeboek dat het sentiment van de reacties en het type intensiveerders omvat. Vervolgens is met een tweede codeur nogmaals naar de coderingen gekeken om de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te kunnen waarborgen.

De gecodeerde gegevens zijn hierna gebruikt bij het toetsen van de resultaten. Na het uitvoeren en rapporteren van deze toetsen, kon geconcludeerd worden dat er naar aanleiding van deze studie geen significant verschil bestaat in onlinereacties op een standpunt van een man of vrouw uitgedrukt op basis van taalintensiverende middelen. Zowel bij de variabele sentiment als bij intensiveerders werden geen significante verschillen gevonden tussen mannelijke en vrouwelijke opiniemakers.

## Inleiding

Steeds vaker wordt geklaagd over de toon van het publieke debat en dan met name over de toon op internetfora (Schellens, 2013). Er worden veel nare reacties onder artikelen geplaatst, waardoor online discussies in groten getale ontstaan. Dit is een belangrijke reden waarom sommige nieuwswebsites hun fora sluiten of deze fora ernstig beperken (Benjamin, 2017). Ook onder online nieuwsartikelen op socialmediakanalen als Facebook en Twitter worden veel negatieve reacties geplaatst. Volgens Linneman en Melchior (2017) komt dit door het anonieme karakter van het internet; mensen kunnen onder een anonieme of andere naam dan hun eigen naam reacties plaatsen, waarmee ze mensen intimideren, bedreigen en afpersen. Door deze online anonimiteit ontbreekt vaak het besef dat er moreel geen verschil is tussen online en offline, waardoor online reacties vaak heviger zijn dan reacties die mensen offline krijgen (Linneman & Melchior, 2017).

Uit een onderzoek, dat *de Volkskrant* heeft uitgevoerd onder 2500 reacties op de meest becommentarieerde artikelen op hun website, kwam naar voren dat voornamelijk vrouwen vaker het doelwit lijken van te zijn van negatieve reacties (Linneman & Melchior, 2017). Feministische vrouwen of vrouwen die zich uitspreken tegen seksueel geweld, krijgen vooral vaak opmerkingen over hun uiterlijk naar hun hoofd geslingerd of ongepaste foto's toegestuurd. Daarnaast worden vrouwelijke columnisten vaker bestempeld als 'dom' en aangesproken met andere denigrerende termen. Tevens hebben vrouwelijke columnisten met een migrantenachtergrond vaak last van racistische opmerkingen, terwijl de kritiek die mannen krijgen vaak gebaseerd is op argumenten of cijfers uit hun artikel (Linneman & Melchior, 2017).

Ook Lehtonen (2013) heeft ondervonden dat reacties binnen onlinediscussies verschillend zijn wanneer een opiniestuk door een man of een vrouw is geschreven. Lehtonen (2013) deed een studie naar de onlinereacties op twee nieuwswebsites, nadat de vrouwelijke Fins-Estische opiniemaker Oksanen een heftige uitspraak had gedaan. Oksanen kreeg veel negatieve en denigrerende reacties. Een groot deel van deze reacties gingen over haar etniciteit, geslacht en haar opvallende kledingstijl. Lehtonen (2013) stelt dat dit te maken heeft met de veronderstelling dat vrouwen online vaker het doelwit zijn van negatieve reacties en

cyberpesten. Aan de hand van deze scriptie wordt dit tevens onderzocht; er is gekeken naar het verschil in onlinereacties op mannelijke en vrouwelijke opiniemakers in het onlinedebat.

Sociale communicatie is één van de meest belangrijke redenen voor het gebruik van internet (Amichai-Hamburger, Wainapel & Fox, 2014). Het is dan ook een gemakkelijke manier om te interacteren met anderen. De interactieve kenmerken die web 2.0 biedt, zorgen voor een lagere drempel voor interactie en participatie, waardoor een digitale publieke ruimte ontstaat (Wu & Atkin, 2016). Deze ruimte heeft er tevens voor gezorgd dat haatberichten steeds vaker opduiken op online fora (Erjavec & Kovačič, 2012). Haatcommentaar wordt volgens Erjavec en Kovačič (2012) gedefinieerd als elke vorm van expressie gericht op vooroordelen die de daders gebruiken om de ontvanger te kunnen kwetsen en denigreren.

De oorzaak van het relatief hoge aantal haatreacties op online fora ligt volgens Lehtonen (2013) aan het feit dat online fora vaak worden gezien als democratische ontmoetingsplaatsen waar het grote publiek deel kan nemen aan het sociale debat. De grote mate van individuele anonimiteit en het feit dat er weinig moderatie plaatsvindt, zorgen ervoor dat gebruikers het gevoel hebben dat ze veel vrijheid en gelijkheid van meningsuiting hebben in de reacties die zij plaatsen (Wu & Atkin, 2016). Gebruikers hebben het gevoel dat ze kunnen zeggen wat ze willen, met als gevolg dat auteurs de mond wordt gesnoerd, ze belachelijk worden gemaakt of worden bedreigd door lezers (Lehtonen, 2013).

Ondanks de vele haatreacties blijken de reacties onder online nieuwsberichten een belangrijk onderdeel te zijn van online nieuwsartikelen; deze reacties zijn een essentieel component van het nieuwsartikel geworden (Ziegele, Breiner & Quiring, 2014). Reageren onder online nieuwsartikelen is belangrijk binnen de online participatie geworden en er wordt dan ook veelvuldig op online nieuwsberichten gereageerd (Ziegele, Breiner & Quiring, 2014). Uit onderzoek van Wu en Atkin (2016) is gebleken dat bijna de helft van de respondenten (47,2%) wel eens op een nieuwsartikel via een nieuwswebsite heeft gereageerd. Daarnaast blijken Facebook en Twitter belangrijke socialenetwerksites te zijn voor het verkrijgen van nieuwsberichten. Maar liefst 63% van de mediagebruikers blijkt deze socialenetwerksites als nieuwsplatform te gebruiken (Wu & Atkin, 2016). Onder nieuwsartikelen die via socialenetwerksites als Facebook en Twitter worden verspreid, bleek ruim 60% van de respondenten wel eens reacties te plaatsen (Wu & Atkin, 2016). Wu en Atkin (2016) veronderstellen dat socialenetwerksites populairdere platforms zijn om op nieuwsartikelen te reageren wanneer het gaat om het uitdrukken van meningen en gedachten op nieuwsartikelen dan op een nieuwswebsite zelf.

Volgens Wu en Atkin (2016) zijn er drie redenen waarom mensen onder nieuwsartikelen zouden reageren. Ten eerste kan een gebruiker worden gemotiveerd door de behoefte om opmerkingen en gedachten te plaatsen voor het krijgen van aandacht en erkenning van anderen. Ten tweede kunnen individuen gemotiveerd worden door de behoefte aan kennis; ze willen meer informatie over een bepaald onderwerp of worden juist gemotiveerd door het krijgen van feedback. Ten slotte kan de behoefte aan sociale connectie een motivatie zijn; het uitwisselen van meningen gaat erg gemakkelijk via het internet door het sociale karakter van online nieuwsdiscussies (Wu & Atkin, 2016).

De reacties die onder nieuwsberichten worden geplaatst, kunnen specifiek op iemand zijn gericht. Volgens non-profitorganisatie *Working to Halt Online Abuse* zijn vooral vrouwen vaak het doelwit van negatieve reacties die online ook wel cyberpesterijen worden genoemd (Keats Citron, 2010). 72,5% van de gerapporteerde cyberpesterijen zijn volgens Keats Citron (2010) namelijk gerapporteerd door vrouwen, terwijl 22% van deze aanvallen is gerapporteerd door mannen. De helft van alle individuen van de gerapporteerde cyberaanvallen heeft op geen enkele manier een relatie met de desbetreffende cyberaanvaller (Keats Citron, 2010).

Volgens het *National Center for Victims of Crimes' Stalking Resource Center* wordt ongeveer 60% van de online intimidatie gedaan door mannen op vrouwen (Keats Citron, 2010). Deze vrouwelijk slachtoffers die met cyberpesten te maken krijgen, zijn vaak lesbisch en/of gekleurd. Daarnaast zouden gekleurde mannen, religieuze minderheden en homo's ook vaker het doelwit zijn van cyberpesterijen (Keats Citron, 2010).

De toon van reacties onder nieuwsartikelen kan worden bekeken aan de hand van taalintensiveringen. Eén van de bekendste en meest gebruikte definities van taalintensivering is opgesteld door Bowers (1963): 'the quality of language which indicates the degree to which the speaker's attitude toward a concept deviates from neutrality' (p. 416). Bowers kijkt naar de kenmerken van de taal waarmee wordt afgeweken van het 'neutrale'. Echter, deze definitie krijgt veel kritiek, omdat deze definitie breed is en veel variatie toestaat. De uitingen kunnen namelijk variëren tussen descriptieve uitingen, die evaluatief worden bij intensivering, tot evaluatieve uitingen, die nog sterker evaluatief worden bij intensivering (Liebrecht, 2015).

Veel onderzoekers baseren hun definitie van taalintensiteit op de definitie van Bowers (1963), waarbij vaak wel een eigen interpretatie van deze definitie wordt gegeven. Zo formuleerden Burgoon, Jones en Stewart (1975) hun definitie van taalintensiviteit op basis van de definitie van Bowers (1963), waarbij echter wel rekening wordt gehouden met polariteit. Dit geeft aan of een uiting een positieve of negatieve richting heeft. Volgens

Burgoon, Jones en Stewart (1975) is taalintensiteit de taal die de mate en richting van afstand tot neutraliteit aangeeft. Echter, in deze definitie wordt niet duidelijk of dit voor evaluatieve uitingen geldt (Liebrecht, 2015). In de definitie van Bradac, Hosman en Tardy (1978), die eveneens is gebaseerd op de definitie van Bowers (1963), wordt ingezoomd op de relatie met attitudes. Volgens deze definitie is taalintensiviteit hoog intensieve taal die aangeeft dat de spreker afwijkt van een neutrale attitude (Bradac, Hosman & Tardy, 1978).

Ondanks de variatie die de definitie van Bowers toestaat, wordt zijn definitie veel gebruikt in onderzoek naar taalintensivering (Liebrecht, 2015). Liebrecht (2015) ziet taalintensivering als een manier waarop een taalgebruiker een standpunt of evaluatieve uitspraak onder woorden brengt door middel van een bepaalde formulering die een tekst krachtiger kan maken. Wanneer woorden worden gebruikt die de tekst juist minder krachtig maken, worden dit taalexteniverende woorden genoemd (Liebrecht, 2015). Schellens (2013) stelt dat iedere taalgebruiker zijn standpunten of evaluatieve uitspraken op verschillende manieren onder woorden kan brengen. Wanneer wordt gekozen voor een formulering die krachtig is, is volgens Schellens (2013) sprake van taalintensivering.

Er is veel onderzoek gedaan naar de invloed van taalintensivering. Echter, de resultaten hiervan zijn wisselend. Uit een aantal experimentele studies kwam naar voren dat taalintensiveerders de duidelijkheid van een boodschap kunnen verhogen (Liebrecht, 2015). Hierdoor zou de bron van de boodschap tevens als betrouwbaarder worden gezien. Daarnaast zou het gebruik van taalintensiveerders voor een toegenomen waargenomen intensiteit zorgen; wanneer het gebruik van intensiveerders van zender en ontvanger op één lijn liggen, wordt de bron als betrouwbaarder gezien en is iemand het sneller eens met de boodschap die wordt verkondigd. Dit heeft eveneens invloed op de overtuigingskracht van de boodschap (Liebrecht, 2015).

Uit studies van McEwen en Greenberg (1970) en Hamilton et al. (1990) is gebleken dat taalintensiveerders de duidelijkheid van de boodschap verhogen. Beide studies hebben hierbij onderscheid gemaakt tussen hoog- en laagintensieve boodschappen. Bij beide studies bleken de hoogintensievere boodschappen de duidelijkheid van de boodschap te verhogen. Daarnaast vonden Craig en Blankenship (2011) dat een hogere duidelijkheid van de boodschap ervoor zorgde dat mensen in staat waren sterke en zwakke argumenten beter van elkaar te onderscheiden.

Uit een studie van Den Ouden en Van Wijk (2007) werden anderzijds geen positieve effecten gevonden bij het gebruik van taalintensiveerders op de duidelijkheid van de boodschap. Zij deden een studie naar geïntensiveerde reclameteksten, waarbij onderscheid

werd gemaakt tussen gangbare en innovatieve intensiverders (Den Ouden & Van Wijk, 2007).

Schellens (2013) heeft onderzoek gedaan naar de rol van taalintensivering in de toon van het publieke debat, waarbij is gekeken naar internetfora, krantendiscussies en spoeddebatten in de Tweede Kamer. Op internetfora werden gemiddeld meer intensivering gebruikt in vergelijking met krantendiscussies en spoeddebatten. Daarnaast wordt op internetfora meer gebruik gemaakt van kapitalen en uitroeptekens om zo een standpunt krachtiger te maken. Op internetfora worden dus meer en ook andere soorten intensivering gebruikt in vergelijking met krantendiscussies en spoeddebatten (Schellens, 2013).

Standpunten en evaluatieve uitspraken kunnen op veel verschillende manieren worden verwoord (Schellens, 2013). Hoe een taalgebruiker dit doet, hangt af van de houding van een spreker of schrijver. Deze houding wordt ook wel ‘evaluatie’ genoemd en wordt door veel onderzoekers verschillend gedefinieerd en geïnterpreteerd (Liebrecht, 2015).

Voor zover bekend is er niet voldoende inzicht in hoeverre vrouwelijke opiniemakers aan een online discussie rondom maatschappelijke debatten anders worden bejegend ten opzichte van mannelijke opiniemakers. Hier bestaat een gat in de wetenschappelijke kennis. Het is relevant om deze wetenschappelijke kennis aan te vullen, om te achterhalen óf er een verschil bestaat tussen onlinereacties op mannelijke en vrouwelijke opiniemakers en waar dit mogelijke verschil in zit. De onderzoeksvraag die bij dit vraagstuk wordt gesteld, luidt als volgt: “*Wat is het verschil in onlinereacties op een standpunt van een man en vrouw uitgedrukt in sentiment en taalintensiverende middelen?*” Om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, moet worden gekeken naar mogelijke effecten tussen het sentiment van de reacties, taalintensivering en het geslacht van de opiniemakers. Om deze reden is de onderzoeksvraag opgedeeld in de volgende subvragen:

- 1. In hoeverre verschilt het sentiment in de reacties op mannelijke en vrouwelijke opiniemakers?*
- 2. In hoeverre verschilt het aantal intensiverders in sentiment gekeken naar reacties op mannelijke en vrouwelijke opiniemakers?*
- 3. In hoeverre verschilt het aantal intensiverders in sentiment op reacties op mannelijke en vrouwelijke opiniemakers?*
- 4. In hoeverre verschilt het soort intensiverders die worden gebruikt in reacties op mannelijke en vrouwelijke opiniemakers?*



## **Methode**

Om te achterhalen of er verschil zat in onlinereacties op een standpunt van een mannelijke en vrouwelijke opiniemaker is een corpusstudie verricht. Hoe deze corpusstudie is vormgegeven, wordt in deze paragraaf toegelicht.

### *Materiaal*

De bachelorkring waarbinnen het corpus is verzameld, bestond in totaal uit 10 personen. In totaal heeft iedere student onafhankelijk van elkaar tien artikelen gevonden bestaande uit artikelen omtrent vijf verschillende maatschappelijke thema's uit de afgelopen jaren geschreven door zowel een mannelijke én vrouwelijke opiniemaker. De thema's rondom deze maatschappelijke debatten liepen uiteen van het pensioenstelsel en minder vlees eten tot aan de protestbeweging van de gele hesjes. Bij het zoeken van vergelijkbare artikelen, geschreven door een mannelijke en een vrouwelijke opiniemaker, was het belangrijk dat deze opiniemakers vergelijkbaar waren wat betreft status en functie. Binnen dit corpus is gekozen om naar reacties op artikelen van opiniemakers te kijken die niet heel bekend en uitgesproken zijn. Door vergelijkbare opinieleiders te kiezen, die een artikel over hetzelfde onderwerp hebben geschreven, kon een relevante vergelijking worden gemaakt tussen de reacties op de artikelen. Dit is gedaan door naar het sentiment van de reacties te kijken en door de intensiverende woorden of zinsdelen uit de reacties te analyseren. Daarnaast moesten de artikelen tussen 2015 en 2019 gepubliceerd zijn en konden de reacties op socialenetwerksites, zoals Facebook of Twitter of op nieuwswebsites zelf, zoals de Telegraaf.nl en Nu.nl zijn gevonden. Daarnaast was het van belang dat de gevonden reacties een reactie op de opiniemaker was. Reacties op anderen onder een opinieartikel zijn niet meegenomen in dit onderzoek. Het voordeel van deze 'judgemental'-methode is dat met deze methode voldaan kan worden aan de specifieke behoeften van het onderzoek. Het nadeel is echter dat rekening

moet worden gehouden met het feit dat de steekproef niet gegeneraliseerd mag worden naar de gehele populatie door het niet-willekeurige karakter van de steekproef.

De reacties die in het corpus zijn opgenomen, bestaan uit reacties op opiniestukken op internetfora die betrekking hebben op de schrijver of schrijfster van desbetreffende opiniestuk. Het corpus is tot stand gekomen door middel van een selecte steekproeftrekking, waarbij de ‘judgemental’-methode is toegepast. Bij deze methode beslist de onderzoeker welke reacties precies in het corpus zijn opgenomen. Dit was nodig om aan de specifieke behoeften te kunnen voldoen. Zo zijn de drie reacties die het meest bovenaan bij een artikel stonden, gericht waren op het opinieartikel en minimaal uit 40 woorden bestonden, geselecteerd. Iedere student heeft onafhankelijk van elkaar 30 reacties gevonden. Het corpus bestaat daarmee in totaal uit  $10 \times 30 = 300$  reacties.

### *Procedure*

Voordat de gevonden reacties daadwerkelijk zijn gecodeerd, is een bijeenkomst georganiseerd waarbij de studenten uit de bachelorkring samen met de begeleider afspraken hebben gemaakt en vastgelegd met betrekking tot het coderen. Tijdens deze bijeenkomst hebben de studenten tevens geoefend met het markeren en coderen van taalintensieve woorden, zodat alle studenten op dezelfde manier zouden coderen. Op deze manier moest een zo eenduidig mogelijk codeboek ontstaan. Aan het einde van deze bijeenkomst is het definitieve codeboek vastgelegd.

Het definitieve codeboek bestond uit de volgende variabelen: ‘sentiment’ en ‘taalintensiveringen’ die weer bestaat uit de categorieën ‘woordsoorten’, ‘stijlfiguren’ en ‘typografie’. Deze variabelen behoren tot de afhankelijke variabelen in deze studie. De onafhankelijke variabelen waar in deze studie naar is gekeken, is het geslacht van de opiniemakers.

Het sentiment van een reactie is in deze studie geoperationaliseerd als de mate waarin een persoon het eens of oneens is met de schrijver van het opinieartikel. In eerste instantie is dit gedaan door het sentiment te coderen aan de hand van een tienpunts-Likertschaal, waarbij 1 een uitermate negatieve reactie was en 10 een uitermate positieve reactie. Hier was in eerste instantie voor gekozen om de nuances in de reacties beter te kunnen meten en met elkaar te kunnen vergelijken. Echter, de interbeoordelingsbetrouwbaarheid van het sentiment dat door twee codeurs is gecodeerd aan de hand van de tienpunts-Likertschaal, bleek te laag. Deze interbeoordelingsbetrouwbaarheid was berekend aan de hand van Cohen’s kappa. Naar aanleiding van een te lage kappa score is ervoor gekozen om het sentiment van de reacties te

beoordelen aan de hand van nominale categorieën, namelijk ‘positief’ en ‘negatief’. Hierbij is het sentiment met de scores 1 tot en met 5 op de tienpunts-Likertschaal omgecodeerd naar ‘negatief’ en de scores 6 tot en met 10 naar ‘positief’. Hieronder zijn voorbeelden uit het corpus gebruikt om inzicht te geven in een positief en negatief sentiment van reacties:

**Positief:** “Na alle negativiteit van gisteren ben ik heel erg blij met Sheila. En natuurlijk is niet elk kind een prachtkind, en niet elke 50+er een zuurpruim, maar in essentie slaat ze echt de spijker op de kop wat mij betreft.”

**Negatief:** “Weer zo’n verschrikkelijke denegerende collum van iemand die geen ABN kan schrijven en na al die jaren nog steeds hulp nodig heeft bij haar columns. Misschien moet ze daar eens aan werken in plaats van te zeiken over het klimaat!”

De intensiverende variabelen ‘woordsoorten’, ‘stijlfiguren’ en ‘typografie’ zijn gebaseerd op het onderzoek van Liebrecht (2015). Liebrecht (2015) onderscheidt tevens de categorie ‘syntactisch niveau’. Deze categorie is in dit onderzoek achterwege gelaten, omdat dit onderzoek anders te groot zou worden voor het niveau van een bachelorscriptie. Naast de beperkte tijd voor dit onderzoek, zou het corpus bestaande uit 300 reacties onvoldoende zijn voor een uitgebreide categorisering; op deze manier zou waarschijnlijk sprake zijn van te weinig data per subcategorie. Om deze reden is ervoor gekozen om het ‘syntactisch niveau’ achterwege te laten; deze categorisering vereist veel talige scholing en daarmee ook veel tijd. Bij de categorie ‘woordsoorten’ is gekeken naar affixen, adverbia (bestaande uit bijwoorden en bijvoeglijke naamwoorden), zelfstandige naamwoorden, werkwoorden en overige woordsoorten. De categorie ‘stijlfiguren’ is onderverdeeld in de categorie ironie en overige stijlfiguren. Onder overige stijlfiguren worden onderdelen als beeldspraak, herhaling, overdrijving, exclamatie, retorische vragen en sarcasme verstaan. Intensiverende typografie gaat om woorden en/of zinnen die in kapitalen zijn geschreven, nadrukstrepen, accenten en leestekens.

Het is mogelijk dat sommige woorden of uitspraken meerdere verschillende soorten intensiverders bevatten. In deze studie worden dit dubbelintensiveringen genoemd. Voorbeelden van de eerder besproken typen intensiveringen zijn hieronder weergegeven. Dubbelcoderingen worden in dit voorbeeld aangegeven met behulp van een dubbele onderstreping en de tweede type intensivering wordt achter het eerste type intensivering tussen haakjes benoemd. Onderstaande voorbeelden komen uit het corpus dat voor deze studie is samengesteld.

<b>Intensiverende woordsoorten:</b>	
Deze dame is <u>knettergek</u> , net zoals het artikel!	affix
Je <u>ultieme</u> doel is toch minder dierenleed?	adverbia (bijvoeglijk naamwoord)
Een <u>vliegenpoepje</u> op de landkaart	zelfstandig naamwoord
Niet zomaar in het wilde weg iets <u>roepoeteren</u> graag	werkwoord
Dit artikel is het <u>zoveelste</u> dat stijf staat van de gemeenplaatsen.	overig
<b>Intensiverende stijlfiguren:</b>	
Wij plegen economische hari-kiri... <u>Doet u gezellig mee?</u>	ironie
Beide ouders werken: <u>druk, druk, druk.</u>	overig (herhaling)
<b>Intensiverende typografie:</b>	
Op alle niveaus is en blijft Nederland een land <u>VAN</u> witte mensen <u>VOOR</u> witte mensen.	kapitalen
Kiezers van GL prikken zo langzamerhand wel door de ballon van deze <u>nieuwe-eeen-enkel-onderwerp-partij</u>	nadrukstrepen (+ zelfstandig naamwoord)
Initiatieven zoals deze hebben de toekomst <u>naást</u> plantaardige vleesvervangers	accent
En dan praat Jan over onwetendheid <u>???</u>	leesteken

Na de oefenbijeenkomst zijn de studenten aan de slag gegaan met het coderen van de gevonden reacties. Er is op reactieniveau gecodeerd, wat wil zeggen dat woorden en zinsdelen uit de reacties uit het corpus zijn gemarkeerd en gecodeerd. Als eerste is gekeken naar het sentiment van de gehele reactie. Vervolgens is gekeken naar welke woorden geïntensiveerd waren; deze woorden zijn gemarkeerd. Extensiverende woorden zijn in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Tevens is gekeken naar het soort intensiveringen volgens de hierboven beschreven categorisering. De resultaten van het coderen zijn ingevoerd in een SPSS-databestand.

Na het coderen en het invoeren van deze coderingen in het SPSS-bestand, heeft een medestudent deze reacties onafhankelijk nogmaals gemarkeerd en gecodeerd. Op deze manier heeft iedere student 30 reacties van zichzelf en 30 reacties van een medestudent uit de bachelorkring gemarkeerd en gecodeerd op basis van het sentiment en de taalintensiveringen van iedere reactie. Alle reacties op de artikelen zijn zodoende door twee verschillende studenten gemarkeerd en gecodeerd. Vervolgens is een interbeoordelaarsbetrouwbaarheid berekend over de coderingen van codeur 1 en codeur 2. Deze betrouwbaarheidsscore stelt vast hoe de scores van beide codeurs zich tot elkaar verhouden aan de hand van een Kappa score

(Field, 2018). Het is van belang deze scores te berekenen, omdat de codeurs reacties verschillend kunnen interpreteren, bijvoorbeeld bij sarcasme. Het was daarom van belang dat de codeurs bijeen zouden komen om de verschillende coderingen aan de hand van het codeboek nogmaals te bekijken en heroverwegen. De uiteindelijke interbeoordelaarsbetrouwbaarheid over het sentiment van de reacties en over de verschillende intensiveringen is berekend aan de hand van Cohen's Kappa. Wanneer de Kappa scores groter dan .50 zijn, is  $\kappa$  als acceptabel gezien in deze scriptie. Bij scores groter dan .70 is  $\kappa$  adequaat en bij scores groter dan .80 is  $\kappa$  goed (Field, 2018). De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid tussen codeur 1 en 2 tussen de variabelen 'sentiment' en het type 'taalintensiveringen' waren als volgt:

De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Sentiment was acceptabel:  $\kappa = .56, p < .001$

De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Zelfstandig Naamwoord was adequaat:  $\kappa = .70, p < .001$

De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Werkwoord was adequaat:  $\kappa = .70, p < .001$

De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Adverbia was adequaat:  $\kappa = .71, p < .001$

De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Affixen was acceptabel:  $\kappa = .62, p < .001$

De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Overige Woordsoorten was adequaat:  $\kappa = .72, p < .001$

De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Stijlfiguren Ironie was adequaat:  $\kappa = .74, p < .001$

De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Overige Stijlfiguren was acceptabel:  $\kappa = .69, p < .001$

De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Typografie was adequaat:  $\kappa = .79, p < .001$

### *Statistische toetsing*

Nadat het corpus betrouwbaar genoeg bleek, zijn verscheidene toetsen uitgevoerd om de hoofdvraag van dit onderzoek te kunnen beantwoorden. Om dit te realiseren, zijn verschillende statistische toetsen uitgevoerd. Aan de hand van de gecodeerde informatie zijn

verschillende toetsen uitgevoerd met behulp van het programma SPSS. De toetsen die voor dit onderzoek zijn uitgevoerd, worden hieronder weergegeven.

### Chi-kwadraattoets

Deze toets toont de samenhang tussen twee nominale variabelen aan. Een Chi-kwadraattoets is als eerste uitgevoerd om de samenhang tussen het sentiment van de reacties en het geslacht van de opiniemaker aan te tonen. Daarnaast is nogmaals een Chi-kwadraattoets uitgevoerd om te achterhalen in hoeverre het geslacht van de opiniemakers en het gebruik van het type intensiverders in de reacties met elkaar samenhangen.

### Independent samples *t*-test

De *t*-test toetst de verschillen tussen gemiddelden van twee verschillende groepen. Deze toets is gebruikt om het verschil in het aantal intensiveringen in de reacties op mannelijke en vrouwelijke opiniemakers te berekenen. Dit is gedaan aan de hand van een ratio; er is een ratio berekend van het aantal intensiverders per 100 woorden onder reacties op mannelijke en vrouwelijke opiniemakers. Deze ratio is voor iedere reactie berekend en is berekend met behulp van de volgende formule:  $\text{Ratio} = \frac{\text{Totale intensiverders}}{\text{het aantal woorden}} \times 100$ . Nadat deze ratio was vastgesteld, kon deze nieuwe variabele worden gebruikt om de variabele Ratio af te zetten tegen de variabele Geslacht met behulp van een *t*-toets. Op deze manier is inzicht verkregen in het verschil in aantal intensiverders in reacties op mannelijke en vrouwelijke opiniemakers.

Vervolgens is gekeken naar een mogelijke relatie tussen het aantal intensiverders en het soort sentiment, waarbij tevens onderscheid is gemaakt tussen mannelijke en vrouwelijke opiniemakers. Dit is achterhaald door het sentiment eerst op te splitsen, waardoor er een variabele voor het positieve en negatieve sentiment ontstond. Vervolgens is een *t*-toets uitgevoerd, waarbij het Geslacht en Ratio tegen elkaar af worden gezet.

## Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten die uit dit onderzoek zijn gekomen beschreven. Dit hoofdstuk is opgesplitst in een paragraaf met resultaten die betrekking hebben op het sentiment van de reacties en een paragraaf die de resultaten presenteert die gaan over de intensiveerders die in de reacties op opiniemakers voorkwamen.

### *Sentiment*

Om de hoofdvraag die bij deze scriptie hoort te kunnen beantwoorden, is als eerst gekeken naar het sentiment van de reacties op de opiniemakers. Daarbij is gekeken in hoeverre het sentiment van de reacties op mannelijke en vrouwelijke opiniemakers van elkaar verschillen, wat aansluit bij deelvraag 1. Dit is achterhaald middels een Chi-square toets. Uit deze  $\chi^2$ -toets tussen de variabelen Sentiment en Geslacht van de opiniemaker bleek geen significant verband te bestaan ( $\chi^2(1) = 1.06, p = .304$ ). De resultaten van deze toets zijn in onderstaande tabel (tabel 1) weergegeven.

Tabel 1. Sentiment van de reactie (positief of negatief) afgezet tegenover het geslacht van de opiniemaker (vrouw of man)

	Vrouw	Man	Totaal
Negatief	112 <sub>a</sub> (75%)	104 <sub>a</sub> (69%)	216 (72%)
Positief	38 <sub>a</sub> (25%)	46 <sub>a</sub> (31%)	84 (28%)
Totaal	150 (100%)	150 (100%)	300 (100%)

### *Intensiveerders*

Vervolgens is gekeken naar de intensiveerders in de reacties op opiniemakers. Als eerst is hierbij een *t*-test uitgevoerd die heeft achterhaald in hoeverre het aantal intensiveerder die in reacties op mannelijke en vrouwelijke opiniemakers voorkwamen van elkaar verschilden; deze toets geeft antwoord op deelvraag 2. Uit deze *t*-toets van Ratio op Geslacht bleek geen significant verschil te bestaan tussen het geslacht van de opiniemakers en het aantal intensiveerders in de reacties op hun artikelen ( $t(298) = 1.06, p = .372$ ). De resultaten van deze toets zijn in onderstaande tabel weergegeven (tabel 2).

Tabel 2. Het geslacht van de opiniemakers (vrouw of man) afgezet tegen het aantal geïntensiveerde woorden per reactie uitgedrukt in gemiddelden, standaarddeviatie en steekproefgrootte

Geslacht	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>N</i>
Vrouw	9.66	6.23	150
Man	8.93	5.62	150

Tevens is gekeken naar de mogelijke relatie tussen het aantal intensiverders en de reacties met specifiek een positief en negatief segment. Dit is getoetst aan de hand van een Independent Samples *t*-test, waarbij is gekeken of er een significant verband bestond tussen het aantal intensiverders per 100 woorden en de reacties met een positief en negatief sentiment. Deze toets geeft antwoord op deelvraag 3. Als eerst zijn de data gesplitst op basis van het sentiment. Vervolgens zijn de variabelen Ratio en Geslacht met behulp van een Independent Samples *t*-test tegen elkaar afgezet. Uit de *t*-toets gesplitst op het negatieve sentiment waarna Ratio en Geslacht tegen elkaar zijn afgezet, bleek geen significant verschil te bestaan ( $t(214) = 1.23, p = .220$ ). Uit de *t*-toets gesplitst op het positieve sentiment waarna Ratio en Geslacht tegen elkaar zijn afgezet, bleek wederom geen significant verschil te bestaan ( $t(82) = 0.12, p = .902$ ).

Tabel 3. Gemiddelde aantal intensiverders per 100 woorden afgezet tegenover het geslacht van de opiniemakers (vrouw of man) gesplitst op het sentiment (positief of negatief) van de reactie uitgedrukt in gemiddelden en standaarddeviatie (tussen haakjes)

Sentiment	Vrouw	Man
Positief	8,46 (5,26)	8,62 (6,45)
Negatief	10,06 (6,49)	9,07 (5,24)

Als laatst is gekeken of er een verschil bestond tussen mannelijke en vrouwelijke opiniemakers en het soort intensiveringen die zij in hun reacties kregen. Dit is achterhaald met behulp van een Chi-kwadraattoets, waarbij de variabelen Geslacht en het Type intensiveerder tegen elkaar zijn afgezet. Deze toets geeft antwoord op deelvraag 4. Uit deze  $\chi^2$ -toets tussen Geslacht en Type intensiveerder bleek geen significant verband te bestaan ( $\chi^2$



(7) = 2.83,  $p = .900$ ). De resultaten van deze toets zijn in onderstaande tabel (tabel 4) weergegeven.

Tabel 4. Typen intensieveerders afgezet tegen het geslacht van de opiniemakers uitgedrukt in aantal intensieveerders

Typen intensieveerders	Vrouw	Man	Totaal
Zelfstandige naamwoorden	163 <sub>a</sub> (14%)	167 <sub>a</sub> (14%)	330 (14%)
Werkwoorden	111 <sub>a</sub> (10%)	99 <sub>a</sub> (9%)	210 (9%)
Adverbiale	352 <sub>a</sub> (31%)	376 <sub>a</sub> (32%)	728 (32%)
Affixen	11 <sub>a</sub> (1%)	13 <sub>a</sub> (1%)	24 (1%)
Woordsoort overig	71 <sub>a</sub> (6%)	85 <sub>a</sub> (7%)	156 (7%)
Ironie	45 <sub>a</sub> (4%)	43 <sub>a</sub> (4%)	88 (4%)
Stijlfiguren overig	255 <sub>a</sub> (22%)	248 <sub>a</sub> (21%)	503 (22%)
Typografie	130 <sub>a</sub> (11%)	133 <sub>a</sub> (11%)	263 (11%)
Totaal	1138 (100%)	1164 (100%)	2303 (100%)

## Conclusie en discussie

Dit hoofdstuk gaat nader in op de conclusies die uit dit onderzoek getrokken kunnen worden en onderzoeksgelateerde verklaringen en verbeterpunten. De onderzoeksvraag die in deze studie is gesteld, luidde: “Wat is het verschil in onlinereacties op een standpunt van een man en vrouw uitgedrukt in taalintensiverende middelen?”

### Conclusie

In de eerste deelvraag staat het sentiment van de reacties op opiniemakers centraal in combinatie met het geslacht van de opiniemakers. Er bleek geen verband tussen deze twee variabelen te bestaan.

De tweede deelvraag ging in op het mogelijke verband tussen het aantal intensiverders in de reacties en het geslacht van de opiniemakers. Hier bleek ook geen verband te bestaan.

De derde deelvraag ging nader in op de mogelijke verband tussen het aantal taalintensiveerders per sentiment per geslacht. Echter, hier werd wederom geen verband gevonden.

De vierde deelvraag ging in op het mogelijke verband tussen het soort intensivering die in onlinereacties worden gebruikt en het geslacht van de opiniemaker. Ook hier werd geen verband gevonden.

Al met al kan naar aanleiding van dit onderzoek worden geconcludeerd dat er geen verschil bestaat in onlinereacties op een standpunt van een man of vrouw uitgedrukt op basis van taalintensiverende middelen. Zowel bij de variabele sentiment als bij intensiverders werden geen verschillen gevonden tussen mannen en vrouwen.

### Discussie

Uit de studie van Keats Citron (2010) kwam naar voren dat voornamelijk vrouwen in online omgevingen anders bejegend zouden worden ten opzichte van mannen. Vrouwen zouden vaker het doelwit zijn van negatieve reacties; ook wel cyberpesterijen genoemd. Dit is

achterhaald aan de hand van gerapporteerde cyberpesterijen, waarbij bijna driekwart van de gerapporteerde aanvallen door vrouwen werden gerapporteerd (Keats Citron, 2010). Uit onze studie is niet naar voren gekomen dat vrouwen online anders worden bejegend dan mannen. In onze studie is dan ook gekeken naar opiniemakers en de reacties die zij kregen, waardoor geen duidelijk beeld is van in hoeverre vrouwen en mannen zich verschillend bejegend voelen online. Tevens lag de focus in onze studie op de intensiveerders in de reacties, dit was bij het onderzoek van Keats Citron (2010) niet het geval. In ons onderzoek is meer ingezoomd op de daadwerkelijke verschillen tussen deze onlinereacties op mannen en vrouwen, waarbij de focus lag op het verschil in taalintensiveringen, waarbij geen verschillen werden gevonden.

Een mogelijke verklaring voor het feit dat onze studie geen resultaten heeft gevonden wat betreft vrouwen die online mogelijk anders worden bejegend dan mannen, is dat in het onderzoek van Keats Citron (2010) is gekeken naar het aantal gerapporteerde cyberpesterijen per geslacht. Het zou kunnen zijn dat vrouwen online intimidatie sneller rapporteren dan mannen dit doen. Daarnaast kan het zijn dat het gebruik van intensiveerders niet per se iets zegt over het soort reacties; er kunnen zowel in positieve als in negatieve reacties veel intensiveerders voorkomen.

Een andere mogelijke verklaring voor het uitblijven van resultaten wat betreft een verschillende online bejegening tussen mannen en vrouwen zou kunnen zijn dat in deze studie geen gebruik is gemaakt van uitgesproken opiniemakers. Er is slechts naar vergelijkbare mannelijke en vrouwelijke opiniemakers, wat betreft bekendheid en status, gekeken. Doordat deze mannen en vrouwen uit vergelijkbare figuren bestonden, is het mogelijk dat de resultaten tevens vergelijkbaar zijn. Daarnaast is het mogelijk dat de verschillen in online bejegening niets van doen hebben met het geslacht, maar wel met de status en bekendheid van een opiniemaker.

Daarnaast zijn de maatschappelijke debatten door de studenten uitgekozen, wat een andere mogelijke verklaring kan zijn voor het uitblijven van resultaten wat betreft een verschillende online bejegening tussen mannelijke en vrouwelijke opiniemakers. De onderwerpen van de artikelen die zijn gekozen, moesten nieuwsdiscussies uit de afgelopen jaren zijn. Daarnaast diende er door zowel een mannelijke als een vrouwelijke opiniemaker over deze nieuwsdiscussie zijn geschreven, waarbij de opiniemakers niet bekend of heel uitgesproken mochten zijn. Hierdoor is het bij het verzamelen van onlinereacties verleidelijk om naar grote gebeurtenissen te kijken, waarvan zeker is dat er veel over is geschreven, zodat het mogelijk is om twee artikelen te vinden over hetzelfde onderwerp die door een man en vrouw zijn geschreven en die voldoen aan de eisen die aan het verzamelen van bijbehorende

reacties werden gesteld. Hierdoor zouden de onderwerpen die gekozen zijn niet heel controversieel kunnen zijn.

Het coderen kan als een beperking van deze studie worden gezien. Het corpusmateriaal is door 10 studenten samengesteld en eveneens gecodeerd. Ondanks de oefensessie die plaats heeft gevonden, is het lastig te achterhalen of iedereen op dezelfde manier heeft gecodeerd. Ook omdat iedere codeur slechts met de codeur voor en na zich samen is gaan zitten om de coderingen te bespreken. Dit is geen garantie dat alle codeurs op dezelfde manier hebben gecodeerd.

Het gebruik van het aantal categorieën intensiveerders zou een andere mogelijke beperking van deze studie kunnen zijn. In verband met de complexiteit van de studie en de tijd die hiervoor is uitgetrokken is gebruik gemaakt van minder categorieën intensiveerders dan bijvoorbeeld Liebrecht (2015) dit deed. Zo is in deze studie de categorie 'syntactisch niveau' van Liebrecht (2015) geschrapt. Dit kan ervoor gezorgd hebben dat er minder intensiveringen zijn geteld dan er daadwerkelijk waren, waardoor dit tot andere resultaten heeft geleid dan wanneer deze categorie wel zou zijn meegenomen in deze studie.

Als laatst is het een mogelijke beperking dat niet specifiek gezegd kan worden waar de verschillen binnen de intensiveerders in zitten. Het enige wat we weten is binnen welke woordsoorten de intensiveerders vallen, maar hierbinnen zijn veel verschillen te onderscheiden. Zo kunnen intensiveerders op zichzelf ook een positief of negatief sentiment bevatten, die bijvoorbeeld afwijkt van het sentiment van de reactie. Daarnaast zijn sommige negatieve intensiveerders agressiever dan anderen.

Dit is tevens aanleiding om kwalitatief vervolgonderzoek te doen. Deze studie heeft zich gefocust op het sentiment van reacties op opiniemakers en het aantal intensiveerders in deze reacties en het verschil hierin tussen mannen en vrouwen, waar geen verschillen werden gevonden. De mogelijke verschillen zouden echter wel kunnen zitten in het soort woorden of uitspraken die in deze reacties staan. Door kwalitatief onderzoek uit te voeren, kan worden achterhaald in hoeverre er verschil zit in het soort woorden en intensiveringen, wanneer deze woorden worden beoordeeld, bijvoorbeeld aan de hand van agressiviteit of negativiteit onder mannelijke en vrouwelijke opiniemakers.

Daarnaast zou meer onderzoek kunnen worden gedaan naar het gebruik van intensiveerders en het verschil hiertussen in reacties op mannelijke en vrouwelijke opinieleiders, maar hierbij kunnen de wat meer uitgesproken opinieleiders tevens worden meegenomen. Er zou onderzoek kunnen worden gedaan naar de verschillen in onlinereacties op standpunten van mannelijke en vrouwelijke opiniemakers, waarbij wordt gekeken naar de

spraakmakende opiniemakers op zichzelf of dit kan juist onderzocht waarin een verdeling tussen spraakmakende en niet-spraakmakende opiniemakers geldt, zodat een zo realistisch mogelijk onderzoek kan worden uitgevoerd.

Uit de resultaten kwam naar voren dat het aantal intensiveerders in reacties met een positief sentiment vrijwel gelijk waren. Wanneer de reacties een negatief sentiment hadden, waren het aantal intensiveerders in reacties op vrouwelijke opiniemakers relatief hoger dan bij mannelijke opiniemakers. Er kan onderzocht worden of het daadwerkelijk zo is dat er meer intensiveerders in negatieve reacties op vrouwelijke opiniemakers worden geplaatst en waar deze verschillen in zitten ten opzichte van mannelijke opiniemakers. Ook hier kan mogelijk dieper worden ingegaan op de kwalitatieve aspecten van het woordgebruik in de reacties op opiniemakers.

Als laatst kan worden onderzocht wat de reden is waarom wordt beweerd dat vrouwen online negatiever bejegend worden dan mannen. Dit zou te maken kunnen hebben met hoe mannen en vrouwelijk dergelijke situaties ervaren. Wellicht geven vrouwen cyberpesterijen eerder aan of voelen zij zich sneller aangevallen dan mannen. Dit zou een interessant vraagstuk voor een andere studie kunnen zijn. Hierbij kan tevens worden ingezoomd op het woordgebruik en het soort intensiveerders.

Tot slot kan worden verondersteld dat onderzoek naar taalintensivering complex is en dat de resultaten waarschijnlijk van veel verschillende variabelen afhangen; waar in de ene studie resultaten zichtbaar zijn, zijn deze in de andere studie niet zichtbaar. Daarom is het van belang om het verschil in taalintensivering op mannelijke en vrouwelijke opiniemakers in onlinereacties nader te onderzoeken, zodat er een duidelijker beeld ontstaat van het verband tussen het geslacht van opiniemakers en het sentiment van reacties en de intensiveerders in reacties. Wanneer we begrijpen hoe dit werkt, helpt dit ons wellicht begrijpen waarom het idee bestaat dat vrouwen anders bejegend worden dan mannen. Wellicht kan dit zorgen voor een stukje bewustwording en begrip naar de vrouwelijke opiniemakers die zich negatiever voelen bejegend dan hun mannelijke collega's.

## Bibliografie

Amichai-Hamburger, Y., Wainapel, G., & Fox, S. (2014). "On the Internet No One Knows I'm an Introvert": Extroversion, Neuroticism, and Internet Interaction. *CyberPsychology & Behavior*, 5(2), DOI: <https://doi.org/10.1089/109493102753770507>

Benjamin, J. (2017). *Google wil helpen om online discussies op te schonen*. Retrieved from <https://www.nrc.nl/nieuws/2017/02/24/google-bouwt-systeem-om-online-discussies-te-schonen-6969111-a1547589>

Biber, D., Johansson, S., Leech, G., Conrad, S., & Finegan, E. (2000). *Longman grammar of spoken and written English*, 34(4), 787-788, <https://doi.org/10.2307/3587792>

Bowers, J.W. (1963). Language intensity, social introversion, and attitude change. *Speech Monographs*, 30(4), 345-352, DOI: <https://doi.org/10.1080/03637756309375380>

Bradac, J.J., Hosman, L.A., & Tardy, C.H. (1978). Reciprocal disclosures and language intensity: attributional consequences. *Communication Monographs*, 45(1), 1-17, DOI: <https://doi.org/10.1080/03637757809375947>

Burgoon, M., Jones, S.B., & Stewart, D. (1975). Toward a message-centered theory of persuasion: three empirical investigations of language intensity. *Human Communication Research*, 1(3), 240-256. Retrieved from <https://ru.idm.oclc.org/login?url=https://search.proquest.com/docview/1305787441?accountid=11795>

Burgoon, M., & King, L.B. (1974). The mediation of resistance to persuasion strategies by language variables and active- passive participation. *Human Communication Research*, 1(1), 30-41, DOI: <http://dx.doi.org/10.1111/j.1468-2958.1974.tb00251.x>.

Craig, T.Y., & Blankenship, K.L. (2011). Language and persuasion: linguistic extremity influences message processing and behavioral intentions. *Journal of Language and Social Psychology*, 30(3), 290-310, DOI: <https://doi.org/10.1177/0261927x11407167>

Erjavec, K., & Kovačič, M.P. (2012). "You Don't Understand, This is a New War!" *Analysis of Hate Speech in News Web Sites' Comments*. Mass Communication and Society, 15(6), 899-920, DOI: <https://doi.org/10.1080/15205436.2011.619679>

Field, A. (2018). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics*. Los Angeles: SAGE

Hamilton, M.A., Hunter, J.E., & Burgoon, M. (1990). An empirical test of an axiomatic model of the relationship between language intensity and persuasion. *Journal of Language and Social Psychology*, 9(4), 235-255, DOI: <https://doi.org/10.1177/0261927x9094002>

Keats Citron, D. (2010). Civil Rights in Our Information Age. In S. Levmore and M. C. Nussbaum (eds), *The Offensive Internet: Speech, Privacy, and Reputation*, Cambridge: Harvard University Press, 31-49. Retrieved from <https://www.worldcat.org/title/the-offensive-internet-speech-privacy-and-reputation/oclc/962366099/viewport>

Lehtonen, S. (2013). "Listen girl. Hitler is dead." – Reception of a female public intellectual on Finnish online discussion forums. *Tilburg Papers in Culture Studies*. Paper 46. (via [www.tilburguniversity.edu/babylon](http://www.tilburguniversity.edu/babylon).)

Liebrecht, C. (2015). *Intens krachtig. Stilistische intensieveerders in evaluatieve teksten* (proefschrift). Radboud Universiteit Nijmegen, Nijmegen.

Linneman, E., & Melchior, M. (2017). *Zo gaan vrouwelijke opiniemakers om met online haat en intimidatie*. Retrieved from [https://www.volkskrant.nl/wetenschap/zo-gaan-vrouwelijke-opiniemakers-om-met-online-haat-en-intimidatie~b1764a77/?utm\\_source=facebook&utm\\_medium=social&utm\\_campaign=shared%20content&utm\\_content=paid&hash=5d49ab8866a69deca650f88308ecf4b1d0437c98](https://www.volkskrant.nl/wetenschap/zo-gaan-vrouwelijke-opiniemakers-om-met-online-haat-en-intimidatie~b1764a77/?utm_source=facebook&utm_medium=social&utm_campaign=shared%20content&utm_content=paid&hash=5d49ab8866a69deca650f88308ecf4b1d0437c98)

Martin J.R., & White P.R.R. (2005) Attitude: Ways of Feeling. In: *The Language of Evaluation* (pp. 42-91). Retrieved from [https://link.springer.com/content/pdf/10.1057%2F9780230511910\\_2.pdf](https://link.springer.com/content/pdf/10.1057%2F9780230511910_2.pdf)

McEwen, W.J., & Greenberg, B.S. (1970). The effect of message intensity on receiver evaluations of source, message and topic. *The Journal of Communication*, 20(4), 340-350, DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1970.tb00892.x>

Mitchel, A., Barthel, M., Shearer, E., & Gottfried, J. (2015). *The evolving role of news on Twitter and Facebook*. Retrieved from <http://www.journalism.org/2015/07/14/the-evolving-role-of-news-on-twitter-and-facebook/>

Ouden, H. den & Wijk, C. van (2007). 'Om vet gaaf op te kicken': over jongerentaal en het gebruik ervan in productadvertenties. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 35(3), 232-248.

RTLNieuws.nl. (2019). *Helemaal losgaan in de Facebook-comments: waarom? 'Er is te weinig context'*. Retrieved from <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/artikel/4617851/haat-comments-en-oordelen-we-denken-dat-facebook-gaat-om-opinie>

Schellens, P. J. (2013). *De toon van het debat* (afscheidsrede). Radboud Universiteit, Nijmegen.

Thompson, G., & Hunston, S. (2000). *Evaluation in Text. Authorial stance and the construction of discourse*. Oxford: Oxford University Press.

Wu, T., & Atkin, D. (2016). Online News Discussions: Exploring the Role of User Personality and Motivations for Posting Comments on News. *Journalism & Mass Communication Quarterly* 2017, 94(1), 61–80,  
DOI: <https://doi.org/10.1177/1077699016655754>

Ziegele, M., Breiner, T., & Quiring, O. (2014). What creates interactivity in online news discussions? An exploratory analysis of discussion factors in user comments on news items. *Journal of Communication*, 64(6), 1111–1138,  
DOI: <https://doi.org/10.1111/jcom.12123>



